



Zápis ze schůze Grémia rad plemenných knih ČSCHMS

ze dne 8.8.2023, Hradištko

Přítomní (Grémium) s hlasovacím právem: Chroust (BA, předseda grémia), Káčer (PI), Martinek (LI),
Hatláková (CH), Chytka (MS), Šebelka (AA), Žďárský (DX), Terč (GA)

Přítomní (zástupci ČSCHMS): Farka (předseda, zástupce OPB)

Hosté (zástupci OPB): Hojer, Zatloukal, Kozák (zástupce AU)

Přítomní (zaměstnanci): Birovaš, Vydrová, Pokorná, Šimák, Slavík, Hanus

Omluveni/nepřítomni: Hruška (RK), Herman (BM), Machač (HE), Müller (WA), Novotný (PA), Soukupová (AU), Potůček (HI), Marek (GS), Štechmüller (SH), Orlovský (SA), Papáček (PG), Faflák (TL), Malát,

Prezenční listina je přílohou tohoto zápisu → přítomno 8 s osob s hlasovacím právem s tím, že o otázkách metodiky odchovu plemenných býků nebudou hlasovat zástupci plemen, kterých se problematika netýká (Terč, Žďárský)

Program jednání:

- 1) Návrh na změnu úpravu metodiky odchovu býků + informace ze schůzky provozovatelů OPB
- 2) Hodnocení plodnosti – diskuze týkající se produkční dlouhověkosti ve 150 měsících
- 3) Beef on dairy - výpočet délky březosti u masných inseminačních býků
- 4) Přejímání zahraničních hmotností
- 5) Grafy v rámci katalogových listů - způsob vyjádření, výpočet
- 6) Různé

Chroust – přivítal přítomné a poděkoval za účast, překvapila ho neúčast inspektorů, představil body jednání, poděkoval Ing. Káčerovi za návrh metodiky, přivítání provozovatelů odchoven,

Průběh jednání:

1) Návrh na změnu úpravy metodiky odchovu býků + informace ze schůzky provozovatelů OPB

Chroust – navrhuje, aby výstup/návrh vzešlý z dnešního jednání byl následně předložen na Klubech a pak zpět vrácen na Grémium ke konečnému odsouhlasení, aby se postupovalo obdobně jako při přípravě Stanov a Grémium fungovalo v této otázce jako pracovní skupina. Žádá o diskusi a vyjádření, protože materiál byl Ing. Káčerem předložen a odeslán členům Grémia 29. 7. a všichni měli na jeho prostudování relativně velmi málo času, i když PK dodržel čas odeslat materiál nejpozději týden před jednáním. Členům Grémia byl také postoupen zápis z jednání odchoven plemenných býků - OPB (*viz příloha*). Upozornil na to, že na schůzku odchoven nebyli přizváni zaměstnanci Svazu (ředitel, inspektoři), pouze předseda Svazu a Grémia a oba se museli omluvit pro nevhodný termín.

Káčer – představil svůj návrh metodiky a důvody které ho vedly k úpravě, který předložil členům výboru (*pdf verze původního návrhu v příloze*) a apeloval na to podívat se na návrh jako na celek

Farka – definitivní stanovisko by mělo padnout u bodů, se kterými se již počítá v nadcházející sezóně

Birovaš – na začátku je potřeba definovat, co od úpravy metodiky očekáváme, jaký by měla mít změna přínos a jakým směrem se chceme ubírat a vnímat ji jako celek a následně jít bod po bodu. Např. jestli zvolit cestu/posun zavedení polního testu v odchovu u chovatele - OCH (a následně více využívat zjišťovaná data), staničním testem je nadále odchov na OPB

Diskuse nad četností návštěv inspektorů v průběhu OCH a testu na OPB:

Šebelka – k čemu potřebujeme vážení na začátku OCH? Když potřebujeme jít cestou úspor...

Birovaš – když bude OCH polním testem, může být přírůstek zveřejňován jako oficiální informace, ale neznamená to žádnou „práci navíc“ na chovech, pouze následnou práci s daty

Martinek – když bude zrušeno vážení na začátku odchovu, je potřeba změnit selekční kritéria pro odchov s výhledem na další rok → je pro některé body schválit dnes, ale některé přesunout do kompetence Klubu a následně na další jednání Grémia

Hatláková – zjištěná hmotnost při zahájení odchovu na OCH nemá dnes žádný výstup, ale je potřeba se zamyslet nad tím, jestli zrušením s výhledem do budoucna nepřijdeme o data, která nám mohou být užitečná

Chytka – poukázal na znevýhodnění OPB ve více směrech → je třeba odchov na OPB maximálně podporovat

Šebelka – poukázal na fakt, že OPB nemají kapacitu na odchov všech býků vyprodukovaných v ČR, ale nejlepší/špičková zvířata by měla být odchována na OPB

Káčer – z jeho pohledu je malá vypovídající schopnost vážení na začátku OCH → zpřísnit podmínky OCH

Zatloukal – apeluje na důvěru v OPB z pohledu zajišťování dat (vážení, měření)

Pokorná – pokud by odchovny pořizovaly data do systému KUMP, nemohou za ně nést odpovědnost inspektoři Svazu – muselo by být striktně oddělené, co zadává inspektor a co provozovatel OPB, data získávaná na OPB jsou pro inspektory (celý Svaz) prioritou

Šimák – zajištění získávání dat z OPB není problém, problém je skloubit s OCH - má ve svém rajónu velké množství OCH

Změny platné od 1. turnusu 2023/24 (tzn. okamžitá platnost):

HLASOVÁNÍ ohledně počtu inspektorů a četnosti návštěv na začátku a konci testu na OPB:

Hlasování 1: Kdo je pro, aby s účinností od 1. turnusu 2023/24 na OPB i OCH zajišťoval data pouze jeden inspektor? PRO: 6; proti: 0, zdržel: 0 (mimo hlasování Terč, Žďárský) → **návrh přijat**

Hlasování 2: Kdo je pro, aby se s účinností od 1. turnusu 2023/24 na začátku a konci testu na OPB zrušilo duplicitní zajišťování dat (tzn. bude se vážit pouze jednou/jeden den - jedním inspektorem)? PRO: 6; proti: 0, zdržel: 0 → **návrh přijat**

HLASOVÁNÍ ohledně četnosti návštěv inspektorů při zajišťování dat na OPB:

Hlasování 3: Kdo je pro zachování stávajícího systému, kdy zůstane 6 vážení s inspektorem na OPB? PRO: 1, proti: 3, zdržel: 2

Hlasování 4: Kdo je pro, aby s účinností od 1. turnusu 2023/24 byl inspektor přítomen vážení v přípravném období, na začátku testu, 1x v průběhu a na konci testu s tím, že ostatní vážení (další 2 v průběhu testu) budou v režimu provozovatele OPB s povinností nahlásit zjištěné údaje na Svaz a majiteli býka? PRO: 2, proti: 4, zdržel: 0 → **návrh nebyl přijat**

Hlasování 5: Kdo je pro, aby s účinností od 1. turnusu 2023/24 byl inspektor přítomen vážení v přípravném období, na začátku a konci testu s tím, že ostatní vážení (3 v průběhu testu) budou v režimu provozovatele OPB s povinností nahlásit zjištěné údaje na Svaz a majiteli býka?

PRO: 0, proti: 4, zdržel: 2 → návrh nebyl přijat

Hlasování 6: Kdo je pro, aby s účinností od 1. turnusu 2023/24 byl inspektor přítomen vážení na začátku a konci testu s tím, že ostatní vážení (v přípravném období a průběhu testu) bude v režimu provozovatele OPB s povinností nahlásit zjištěné údaje na Svaz a majiteli býka?

PRO: 3; proti: 2, zdržel: 1 → návrh nebyl přijat (pro musí být nadpoloviční většina hlasujících)

Závěr: Grémium nenašlo shodu v úpravě četnosti návštěv inspektorů při zajišťování dat na OPB, proto zůstává platná původní varianta (6 návštěv) s tím, že návrh řešení Ing. Káčera bude dále diskutován na úrovni RPK či Klubů jednotlivých plemen a následně znovu řešen na Grémium (případná změna bude platná až od I. turnusu 2024/25).

Další úpravy metodiky dle návrhu Ing. Káčera:

Diskuse nad tím, zda si jednotliví předsedové Grémia/RPK stihli dostatečně prostudovat materiál předložený Ing. Káčerem a je tedy možné jednotlivé body přímo odsouhlasit/odhlasovat a brát je za platné pro nadcházející sezónu, nebo návrh vzešlý z dnešního jednání prodiskutovat na úrovni Klubů/Rad PK a následně ho vrátit k finální úpravě na Grémium.

Hlasování 7: Kdo je pro, aby další odhlasované změny v Metodice pro odchov byly platné od I. turnusu 2024/25?

PRO: 4 (Šebelka, Chytka, Martínek, Káčer), proti: 2 (Chroust, Hatláková) → návrh přijat

Závěr: Dnes odhlasované změny Metodiky odchovu budou platné od I. turnusu 2024/25.

Změny platné od 1. turnusu 2024/25 (od příští sezóny) – pokud budou odhlasovány:

Kozák – apel na RPK jestli nenastavit plošně všechny RPH (relativní plemenné hodnoty) jako neselekční kritéria → Borovaš - není předmětem metodiky ale na rozhodnutí RPK jednotlivých plemen

Žďárský – dotaz ohledně platnosti úprav „extenzivnějších“ plemen, která mají jiná pravidla → Birovaš – počítá s tím, že bude vytvořena „vlastní“ metodika pro vybraná plemena (DX, GA, HI, SH...)

Závěr: Grémium bere na vědomí informaci, že bude vytvořena metodika odchovu pro méně početná plemena/extenzivnější plemena, která mají nastaven jiný systém odchovu.

Hlasování 8: Kdo je pro zrušení vážení (zajišťování údajů) inspektorem na začátku OCH?

PRO: 4; proti: 1, zdržel: 1 (Hatláková) → návrh přijat → *zakomponovat do tabulky v Metodice odchovu*

Hlasování 9: Kdo je pro, aby Základní výběry na OPB probíhaly první, následovaly „Svody“ a poté odchovy u chovatelů? PRO: 0, proti: 5, zdržel: 1 → návrh nebyl přijat → *zachovat stávající systém*

Hlasování 10: Zrušit informaci v tabulce Metodiky, že základní výběr v OCH nebo Svod proběhnou nejdéle 45 dnů po skončení odchovu? PRO: 4, proti: 1, zdržel: 1 → návrh přijat → *upravit tabulku v Metodice odchovu*

Hlasování 11: Kdo je pro, aby bylo možné z OPB vyřadit býka před koncem testu pouze z vážných důvodů (převážně veterinární důvody, zranění, porážka, atd.) s tím, že vyřazení se dokládá vyjádřením provozovatele OPB? PRO: 4, proti: 2, zdržel: 0 → návrh přijat → *upravit dle návrhu Ing. Káčera*

Návrh úprav v bodě 3.2.1. → Grémium si dává závazek prodiskutovat otázku přepočtení ročních hmotností v rámci Rad PK a bod bude diskutován na dalším jednání

Hlasování 12: Kdo je pro, aby se roční hmotnost býčků na OPB přepočítávala z hmotnosti na konci testu?

PRO: 3, proti: 2, zdržel: 1 → **návrh nebyl přijat** → roční hmotnost bude nadále přepočítávána z nejbližšího vážení vztaženém k roku věku

Velká diskuse nad bodem 4.1. - doplnění: „V termínu konce testu se popíše exteriér včetně končetin u všech býků, kteří ukončili test, data se bez zbytečného odkladu zveřejní. V termínu ZV se pak posoudí inspektorem Svazu ovladatelnost býka, případně proběhnou reklamace býků, kteří neplní podmínky výběru do plemnitby. Další diskuse nad otázkou zda býky vodit/nevodit na tyči.“

Závěr: Otázka úpravy metodiky ve vztahu k termínu hodnocení exteriéru býků bude diskutována do detailů v rámci RPK (ideálně v součinnosti s inspektory a Ing. Birovaš) a do příštího jednání Grémia bude předložen návrh na řešení tohoto návrhu (resp. bodu 4.1. Metodiky odchovu).

Návrh úpravy bodu 4.2.c) Svod – doplněno o možnost účasti býků z OPB: ...určený přednostně pro býky odchované v režimu OCH s možností účasti zvířat z OPB ...

Závěr: Vydiskutovat otázku účasti zvířat z OPB na Svodech v rámci RPK (ideálně v součinnosti s inspektory a Ing. Birovaš) a do příštího jednání Grémia přinést návrh na řešení, resp. případnou úpravu bodu 4.2.c).

Návrh na zařazení bodu 4.3.

OPB či organizátor svodu může ocenit nejlépe hodnocená zvířata. Podmínkou je aby se v jedné skupině srovnávalo více než 5 zvířat. Uděluje se titul Šampion (Rezervní šampion) OPB XY (svodu XY). Ocenění se zapisuje do chovatelské dokumentace zvířete. Zvířatům odchovaným na OPB se do jména přidává prefix „OPB“ ...

Závěr: Otázku zařazení bodu 4.3. do Metodiky odchovu prodiskutují předsedové v rámci RPK – bude dořešeno na příštím jednání Grémia.

Otázka posunutí začátku III. turnusu

Káčer - plemeno charolais a limousine stávající metodiku zcela standardně porušuje (dle stávajícího znění nesmí býk zahájit odchov bez splnění podmínek daných RPK, ale PH v III. testu jsou k dispozici až v lednu).

Závěr: Posunutí začátku III. turnusu je velmi zásadní změnou, kterou je potřeba nejdříve rozdiskutovat na RPK/Klubech.

Usnesení: Veškeré výše odsouhlasené změny v Metodice odchovu budou zakomponovány do návrhu Ing. Káčera a neodsouhlasené návrhy (k další diskusi) ponechány formou „změn“ s komentáři. RPK/Kluby připraví svá stanoviska k jednotlivým nedořešeným bodům k diskusi při příštím jednání Grémia v listopadu 2023.

2) Hodnocení plodnosti – diskuze týkající se produkční dlouhověkosti ve 150 měsících

Birovaš – genomická PH zveřejněna ve webKUMP (z časových důvodů odloženo na další jednání)

3) Beef on dairy - výpočet délky březosti u masných insemináčnických býků

Birovaš – připravuje se nový projekt ve spolupráci s VÚŽV, na kterém by se mělo začít pracovat v příštím roce, nyní komunikace na úrovni ostatních chovatelských svazů a Plemdatu ohledně přebírání dat masných býků z databází. Bylo by dobré začít s osvětou/kampaní mezi chovateli dojeného skotu, aby vyplňovali při hlášení narození telat do ÚE také porodní hmotnosti telat tak jak to dělají dnes rutinně naši chovatelé, protože do budoucna se jedná o získání genomické PH. Bude nutná oprava rodokmenů simentálských býků, kteří pokud jsou používáni na Čestry tak jsou vedeni jako Čestr. Výstupem projektu by mělo být získání genomické PH pro délku březosti a průběh porodu - pokud budou data relevantní k tomuto odhadu.

4) Přejímání zahraničních hmotností

Birovaš – souhlas s tím, že se do winKUMP (nového programu KUMP) doprogramuje možnost zadávat data ze zahraničí (aby se následně promítala na ZC/POP), ale nebudou vstupovat do výpočtů/odhadů PH

Hlasování: Kdo je pro, aby se do programu winKUMP doprogramovala možnost zadávat hmotnosti přejímané ze zahraničí s tím, že budou uvedeny na ZC/POP, ale nebudou vstupovat do odhadů PH?

PRO: 5, proti: 0, zdržel: 1 → **návrh přijat** → A. Birovaš vyřeší s p. Sladkým (programátorem)

5) Grafy v rámci katalogových listů - způsob vyjádření, výpočet

- z časových důvodů odloženo na další jednání

6) Různé

- **Žádost Ing. Pavla Káčera (Jihočeský chovatel a.s.) o doplnění schváleného seznamu odchoven**

Káčer – informoval o plánovaném ukončení OPB Benešov – stáj Benešov a již dříve ukončeném testování býků na OPB Měcholupy – stáj Újezd u Plánice a požádal o vyřazení těchto subjektů ze seznamu odchoven a přidání nového subjektu OPB Osíčko (CZ 72102406).

Hlasování: Kdo je pro zařazení OPB Osíčko na seznam schválených odchoven pod patronací ČSCHMS?

PRO:5, zdržel:1 → **návrh přijat** → Vydrová upraví seznam schválených odchoven a odešle na MZe

Jednání ukončeno v 19:30 – příští jednání listopad 2023.

zapsala: Pavla Vydrová

ověřil: Ing. Jan Chroust

Přílohy:

1. *Metodika pro odchov a zkoušky vlastní užitkovosti býků masných plemen skotu – verze schválená grémiem*
2. *Seznam schválených uznaných testačních zařízení – aktualizovaný seznam*
3. *Návrh metodiky pro odchov býků zpracovaný Ing. Káčerem*

Metodika pro odchov a zkoušky vlastní užitkovosti býků masných plemen skotu

1. Všeobecně

Odchov mladých plemenných býků masných plemen skotu směřuje k tomu, aby do další plemenitby byli vybíráni býci, kteří v genotypových či fenotypových parametrech posunou populaci daného plemene požadovaným směrem a je předpoklad, že budou nad úroveň stávající populace.

Podmínky, za kterých se býci kvalifikují do odchovu a za kterých budou vybráni do plemenitby, stanovují příslušné Rady plemenné knihy (dále jen „RPK“) vždy v dostatečném předstihu a zveřejňuje je Svaz. Podmínky pak musí být stanoveny v souladu s platným ŠP daného plemene a v souladu s platnou legislativou obecně. Podmínky nemohou být diskriminační (pozitivně ani negativně) pro žádnou specifickou kategorii býčků.

Odchovem rozumíme definované období života býka zpravidla od odstavu do výběru do plemenitby. V tomto období je třeba vytvořit podmínky, které umožní co nejobjektivnější a komplexní posouzení býků před zařazením do plemenitby.

Touto metodikou se řídí odchov býčků narozených v ČR. Za podmínek stanovených RPK se dle této metodiky mohou odchovávat i zvířata narozená mimo ČR.

Kontrola plnění podmínek odchovu vyplývá z příslušné legislativy (zejména zákon o šlechtění a plemenitbě v platném znění) a schválených šlechtitelských programů jednotlivých masných plemen (dále jen „ŠP“) vydaných Českým svazem chovatelů masného skotu (dále jen „ČSCHMS“ či „Svaz“).

Odchov plemenných býků masných plemen skotu probíhá v České republice dvojím způsobem:

- a) Na specializovaných testačních zařízeních - odchovných plemenných býků (dále jen „OPB“)
- b) V odchovu u chovatele (dále jen „OCH“)

2. Výběr býků do odchovu a zahájení odchovu

Býci se zařazují do odchovu turnusovým způsobem dle níže uvedeného schématu:

Datum narození býka	Začátek přípravného období na OPB	Uzávěrka přihlášek pro OCH (nejpozději)	Začátek testu pro OPB (-7 dnů)	Začátek odchovu v režimu OCH (± 15 dnů)	Konec testu na OPB	Konec odchovu v režimu OCH (- 15 dnů)	Základní výběr na OPB
říjen až prosinec minulého roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla koncem srpna)	31.8. běžného roku	30.9. 1.10. běžného roku	30.9. běžného roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec ledna)	31.1. následujícího roku	nejdříve 20 dnů po skončení testu
leden až březen běžného roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla koncem října)	31.10. běžného roku	30.11. běžného roku	30.11. běžného roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec března)	31.3. následujícího roku	nejdříve 20 dnů po skončení testu
duben až červen běžného roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla koncem prosince)	31.12. běžného roku	31.1. následujícího roku	31.1. následujícího roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec května)	31.5. následujícího roku	nejdříve 20 dnů po skončení testu
červenec až září běžného roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla koncem dubna)	30.4. následujícího roku	31.5. následujícího roku	31.5. následujícího roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec září)	30.9. následujícího roku	nejdříve 20 dnů po skončení testu

Obecně platí, že odchov je na OPB zahájen dnem zahájení přípravného období, u OCH dnem uzávěrky přihlášek pro OCH. Nejpozději ke dni zahájení odchovu musí zvířata plnit všechny podmínky stanovené RPK daného plemene, které v dostatečném předstihu zveřejňuje Svaz (rozhodnutí o případných výjimkách přísluší RPK). Zejména musí plnit hmotnostní limity (musí mít spočtené přepočtené hmotnosti na 120 a 210

dnů), které musí být s výjimkou odůvodnitelných případů zváženy před odstavením od matky na chovu, kde se zvíře narodilo. Zároveň musí mít býček nejpozději do konce testu (odchovu) ověřen původ v souladu s platnou legislativou, minimálně před zahájením testu (na OPB) či před zahájením odchovu (u OCH) musí být odeslán vzorek pro stanovení původu v akreditované laboratoři. Býci musí mít před zahájením začátku testu zaveden nosní kroužek (OPB), resp. na začátku odchovu (OCH).

3. Všeobecné podmínky odchovu

3.1. Odchov na OPB

OPB je specializované testovací zařízení schválené Ministerstvem zemědělství, které se řídí jasně definovanými pokyny a pravidly vyplývajícími z této metodiky a z rozhodnutí RPK daného plemene. Na OPB se odchovávají býci od různých chovatelů. OPB musí mít zpracován provozní řád v souladu s touto metodikou. RPK má možnost určit, v jakých OPB bude testace daného plemene probíhat, viz příloha ŠP a článek 27, odst. 1, písm. B) Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2016/1012. Každá OPB musí mít přiděleno své vlastní číslo hospodářství (stáje) v rámci ústřední evidence. Na OPB nesmí být v přípravném období a v období testu ustájeny žádné plemenice.

- OPB vede evidenci o odchovávaných býcích.
- Je povinností provozovatele OPB zajistit, aby byli v každém turnusu testováni býci od více chovatelů.
- Nejpozději v den zahájení přípravného období předloží OPB pracovníkovi ČSCHMS seznam býků pro daný test vč. data naskladnění.
- Vede evidenci zdravotního stavu býků (léčení, vakcinace atd.).
- Před zahájením přípravného období jsou býčci zařazeni do skupin s prioritou na hmotnost, věk a plemeno. V jedné skupině nesmí být ustájeni býci rohatí s bezrohými či odrohovanými. Skupinu tvoří maximálně 10 býků a tato skupina se nemění až do skončení testu vlastní užitkovosti
- Požadavky na ustájení a zajištění welfare býků (mikroklima, bezpečnost technologií, hygiena prostředí, ošetřování atd.) musí odpovídat platné legislativě.
- Z OPB je možno vyřadit býka před koncem testu pouze z vážných důvodů (převážně veterinární důvody, zranění, porážka, atd.). Vyřazení se dokládá vyjádřením provozovatele OPB.
- Výživa - býci jsou na OPB krmeni na optimální přírůstek, který umožní ideální posouzení jejich růstové schopnosti. Konkrétní hodnotu pro jednotlivá plemena stanovují RPK daných plemen. Krmení musí být skupinové. Všichni býci v dané skupině (viz pravidla pro sestavování skupin v přípravném období) musí být krmeni srovnatelně. Krmná dávka musí být vyvážená, aby zajistila harmonický růst býků. Preferuje se TMR (směsná krmná dávka) případně v kombinaci s individuálními krmnými boxy. OPB je povinna evidovat živinové složení krmné dávky (analýza krmiv a optimalizace) a také všechny typy krmných dávek krmené během testu a to dle ustájených skupin býků. Krmná dávka v přípravném období je typově stejná jako v období testu a směřuje k adaptaci býků na období testu.

3.1.1. Odchov býků na OPB je rozdělen do několika období

a) období přípravné

Slouží k adaptaci býků na podmínky OPB a současně k provedení nezbytných zoo-veterinárních úkonů (např. odrohování, zdravotní zkoušky, vakcinace, zavedení kroužku atd.). Trvá minimálně 30 dnů před zahájením testu vlastní užitkovosti.

b) období testu vlastní užitkovosti

Toto období trvá 120 dnů a býci jej absolvují ve stejných skupinách jako v přípravném období. Je doporučeno neměnit umístění skupin ve stáji.

c) období po skončení testu

Slouží pro přípravu býků na základní výběr. Zejména jsou zde prováděny zdravotní zkoušky, ošetření paznehtů a býci se připravují na předvedení, které spočívá v zajištění spolehlivé a bezpečné ovladatelnosti býka.

3.1.2. Zjišťování užitkových vlastností býků během odchovu - vyplývá ze ŠP daného plemene

Hmotnost - je zjišťována pracovníkem Svazu ve spolupráci s provozovatelem OPB vážením bez srážky na nakrmenost s přesností na 1 kg vždy na certifikovaných vahách. Výsledky vážení v průběhu odchovu (testu) jsou předávány Svazem provozovateli OPB, který zajistí jejich postoupení příslušným chovatelům/majitelům býků. Na OPB se býci váží zpravidla ve stejnou denní dobu, po nakrmení, v termínech stanovených Svazem po dohodě s provozovatelem OPB dle tohoto schématu:

- **Na začátku přípravného období** – z objektivních důvodů se toto vážení nepoužije pro výpočet žádné přepočtené hmotnosti.
- **Na začátku testu** – toto vážení se nepoužije pro výpočet žádné přepočtené hmotnosti, ale aktuální hmotnost přepočtená na body slouží k selekci býků. Minimální hodnota je stanovena na 5 bodů (dle přepočtových tabulek jednotlivých plemen), pokud RPK nestanoví jinak.
- **V pravidelných měsíčních intervalech**
- **Na konci testu** - toto vážení se použije pro výpočet bodů za hmotnost k základnímu výběru.

Výška v kříži - je zjišťována měřením certifikovaným měřidlem (holovou mírou) pracovníkem Svazu společně se zjišťováním hmotností. Výška na konci testu je použita pro výpočet bodu za velikost k základnímu výběru. Výsledky měření v průběhu testu/odchovu jsou společně s vážením předávány Svazem provozovateli OPB, který zajistí jejich postoupení příslušným chovatelům/majitelům.

Obvod šourku - provozovatel OPB po skončení testu zjistí fyziologický vývin varlat, změří obvod šourku a společně s případnými anomáliemi vše bez zbytečného prodlení nahlásí Svazu. Doporučeno je provést vyšetření spermogramu býka.

Hodnocení exteriéru - se provádí při základním výběru. Rozsah a způsob hodnocení je dán „Metodikou popisu a hodnocení zevnějšku“, detaily stanovuje RPK pro dané plemeno po dohodě s ČSCHMS.

Požadavky na sledování užitkových vlastností nad rámec ŠP stanovují RPK daných plemen. Majitel býka (případně v zastoupení OPB) má možnost v odůvodněných případech vznést v den porážení/předání údajů požadavek na opakované měření nebo vážení.

3.2. Odchov u chovatele

V tomto režimu se odchovávají býci jednoho chovatele, kteří se narodili na daném chovu. Z plemenářsko-šlechtitelských důvodů je více než žádoucí vytvářet při OCH skupiny vrstevníků větší než 5 býků. V tomto systému odchovu se neprovádí test vlastní užitkovosti – nevyhodnocuje se přírůstek v testu, ale zjišťuje/vyhodnocuje se pouze přírůstek od narození.

V režimu OCH je chovateli po zaslání přihlášky k odchovu účtován v souladu se sazebníkem ČSCHMS poplatek za přihlášení býka (býků) do OCH. Ten musí být uhrazen ve splatnosti dané účetním dokladem, v opačném případě ČSCHMS vyškrtne býka z odchovu, resp. neprovede výběr. Přihláška se tedy stává definitivně platnou až úhradou faktury. V případě chovů, kdy na jedné farmě hospodaří odděleně různí rodinní příslušníci mezi kterými je přímý příbuzenský vztah (typicky hospodářící otec a syn/dcera), mohou tyto chovatelé v jedné společné přihlášce k OCH, tento fakt uvést a bude k nim při fakturaci přistupováno jako k jednomu subjektu.

Slučování býků spadajících věkově do různých turnusů je možné po souhlasu příslušné RPK. V tomto případě je povinností chovatele zajistit roční vážení inspektorem do 450 dní věku býka.

3.2.1. Zjišťování užitkových vlastností býků během odchovu u chovatele

Hmotnost - je zjišťována pracovníkem Svazu vážením bez srážky na nakrmenost s přesností na 1 kg vždy na certifikovaných vahách. Váží se na konci odchovu za přítomnosti pracovníka Svazu. Proběhne kontrola splnění podmínek pro odchov. Toto vážení se použije pro výpočet bodů za hmotnost k základnímu výběru a pro výpočet přepočtené hmotnosti v 365 dnech.

Výška v kříži – zjišťována měřením certifikovaným měřidlem (holovou mírou) pracovníkem Svazu společně se zjišťováním hmotností. Výška na konci odchovu je použita pro výpočet bodu za velikost k základnímu výběru.

Obvod šourku - chovatel po skončení odchovu zjistí fyziologický vývin varlat, změří obvod šourku a společně s případnými anomáliemi vše bez zbytečného prodlení nahlásí Svazu. Doporučeno je provést vyšetření spermioqramu býka.

Požadavky na sledování užitkových vlastností nad rámec ŠP stanovují RPK daných plemen. Majitel býka má možnost v odůvodněných případech vznést v den porízení/předání údajů požadavek na opakované měření nebo vážení.

4. Základní výběry plemenných býků (dále jen „ZV“)

Účelem ZV je posouzení vhodnosti býka k působení v plemenitbě. Posuzují se všechny informace, které jsou o býkovi k dispozici. V souladu s „Metodikou popisu a hodnocení zevnějšku“ se popisuje a hodnotí exteriér (případné exteriérové vady), dále ovladatelnost býka a případný nesoulad se standardem definovaný v ŠP daného plemene. Výsledkem ZV je bodové hodnocení exteriéru býka a výsledek výběru (vybrán, vybrán pro přirozenou plemenitbu, vybrán pro přirozenou plemenitbu a inseminaci, odročen či vyřazen). O základním výběru se provede zápis ve formě tzv. Výběrového protokolu, který je veřejným dokumentem (je zveřejněn na webových stránkách Svazu). Výběrový protokol obsahuje kromě údajů definovaných legislativou (vyhláška č. 448/2006 v platném znění) hodnocení exteriéru ve všech popisovaných znacích, záznam o exteriérových vadách a statní registr přidělený býkovi (pokud je v době tvorby výběrového protokolu znám).

Základní výběr je vždy veřejný a jeho termín a místo musí být zveřejněn v dostatečném předstihu Svazem. K základnímu výběru Svaz vyhotovuje katalog býků, který je také veřejným dokumentem a je v předstihu publikován na webových stránkách ČSCHMS. OPB i chovatel při OCH by měli zajistit tištěnou formu katalogu předvedených býků k nahlédnutí chovatelům v den ZV.

4.1. Základní výběr je prováděn

a) na OPB proškoleným a v souladu s legislativou (§ 30 zákona o šlechtění a plemenitbě) odborně způsobilým bonitérem (hodnotitelem) či maximálně pětičlennou skupinou proškolených hodnotitelů (komisí) určeným/určenou příslušnou RPK po dohodě s ČSCHMS s tím, že většinové složení komise musí být z řad profesionálních pracovníků ČSCHMS. Při komisionálním posuzování je počet členů výběrové komise vždy lichý (3 nebo 5). Jména hodnotitelů musí být známa před konáním základního výběru.

b) u OCH přednostně místně příslušným pracovníkem ČSCHMS + ev. proškoleným a v souladu s legislativou (§ 30 zákona o šlechtění a plemenitbě) odborně způsobilým bonitérem (hodnotitelem) z řad chovatelů delegovaným RPK daného plemene. Jména hodnotitelů musí být známa před konáním základního výběru.

c) na svodu tříčlennou komisí proškolených a v souladu s legislativou (§ 30 zákona o šlechtění a plemenitbě) odborně způsobilých bonitérů (hodnotitelů), přičemž nejméně jeden musí být z řad profesionálních pracovníků ČSCHMS. Složení komise hodnotitelů určuje RPK po dohodě s ČSCHMS a organizátorem svodu. Jména hodnotitelů musí být známa před konáním základního výběru.

Proti výsledku základního výběru se může majitel býka odvolat v souladu s pravidly definovanými „Reklamačním řádem pro základní výběry plemenných býků“, který je nedílnou součástí katalogů býků vypracovaných k základním výběrům. Organizátor základního výběru odpovídá za řádné organizační zajištění základního výběru.

4.2. Formy základního výběru

a) Základní výběr na OPB – standardní forma výběru, který organizuje OPB

b) Základní výběr u chovatele – organizátorem je chovatel, který odchovává býky v režimu OCH

c) **Svod** – varianta základního výběru pro býky odchované v režimu OCH určená přednostně pro býky odchované v režimu OCH. Každý svod musí mít znám svého organizátora, který za něj plně odpovídá po stránce organizačního zabezpečení (veterinární zajištění, ustájovací kapacity atd.). Pořádání svodu nahlásí jeho organizátor Svazu nejpozději v termínu uzávěrky přihlášek k OCH (viz tabulka bod 2). Svod může být pouze pro býky z jednoho turnusu a proběhne v období výběrů v režimu OCH pro daný turnus. Chovatelé přihlásí ke svodu vybrané býky, kteří jsou na jejich chovech přihlášení do odchovu v režimu OCH, nejpozději při ukončení odchovu (viz tabulka bod 2). Bližší podmínky svodu určuje jeho organizátor.

4.3. Termíny základních výběrů

Základní výběry probíhají po skončení testu nebo odchovu dle této metodiky v následujícím pořadí:

a) **ZV na OPB** – v termínech stanovených Svazem po dohodě s provozovateli OPB

b) **ZV formou svodu** – v termínech stanovených Svazem po dohodě s organizátorem svodu a provozovateli OPB

b) **ZV u chovatelů v režimu OCH** – termínech stanovených Svazem po dohodě s RPK a mohou probíhat souběžně na více místech, pokud RPK příslušného plemene zajistí obsazení kvalifikovanými bonitéry nebo komisí.

4.4. Hlavní selekční kritéria pro výběr do plemenitby

Hlavním selekčním kritériem při základním výběru je lineární popis zevnějšku, hodnocení končetin a posouzení vad.

Důvody vyřazení před základním výběrem na konci testu na OPB nebo v OCH:

- nesplnění minimálního požadavku na hmotnost v 365 dnech dle parametrů daného plemene
- bodové hodnocení výšky v kříži 1, 2 nebo 3 body dle parametrů daného plemene na konci testu nebo na konci odchovu (pokud RPK nestanoví jinak)
- bodové hodnocení za aktuální hmotnost na konci testu/odchovu min 4 body dle parametrů daného plemene (pokud RPK nestanoví jinak)
- rozhodnutí majitele býka o jeho vyřazení – specifikuje se pro vnitřní statistiky Svazu
- zdravotní důvody (displazie varlat, úraz, apod.)

Důvody vyřazení při základním výběru (případné změny jsou na rozhodnutí RPK):

- Hodnocení subjektivních znaků exteriéru méně než 4 body (tj. 1, 2 nebo 3 body)
- závažné vady exteriéru při základním výběru
- rabiátnost zvířete

Důvody odročení býka při ZV nebo před ZV

Zdravotní problémy bránící objektivnímu hodnocení zvířete

Nepředvedení býka k základnímu výběru na ohlávce nebo na vodící tyči

Rozhodnutí majitele býka o jeho odročení – majitel nemusí specifikovat

Schváleno Grémiem předsedů Rad plemenných knih dne 8. 8. 2023.

Tato metodika vstupuje v platnost dne 8. 8. 2023 a plně nahrazuje „Metodiku pro odchov a zkoušky vlastní užitkovosti býků masných plemen skotu“ schválenou Grémiem předsedů Rad PK dne 15. 11. 2021.

Seznam schválených uznaných testačních zařízení

(OPB = odchovna plemenných býků)

Provozovatel:

Jihočeský chovatel a.s.,

Lipenská 869/17, 370 01 České Budějovice

1. OPB Redu spol. s r.o. – stáj Horní Dubňany
2. OPB Osíčko – CZ 72102406

Provozovatel:

Odchovna plemenných býků Cunkov s.r.o.

nám. E. Beneše 96, 399 01 Milevsko

1. OPB Cunkov
2. OPB Ostrý

Provozovatel:

Jan Hořák

Opavská 123, 793 42 Janovice u Rýmařova

1. OPB Janovice u Rýmařova

Provozovatel:

NATURAL spol. s r.o.,

Hradištko 413, 252 09 Hradištko pod Medníkem

1. OPB Osík u Litomyšle

Provozovatel:

Jan Zatloukal

Velké Dvorce, 348 06 Přimda

1. OPB Kundratice

Provozovatel:

Věra Farková

Todně 42, 374 01 Trhové Sviny

1. OPB Todně - Březí

Seznam platný od 8. 8. 2023

Návrh na úpravu metodiky Ing. P. Káčer (28.7.2023): Metodika pro odchov a zkoušky vlastní užitkovosti býků masných plemen skotu. Tento materiál jsem zpracoval na základě vlastní iniciativy. Jde o otevřený materiál, změny jsou možné – kdykoli je můžete prosadit hlasováním v Gremiu. Východiskem pro mě bylo zvyšování počtu OCH a porušování stávající metodiky. Na to navazující situace s různými podmínkami mezi býky odchovávanými na OPB a v OCH. Mojí snahou bylo zrovnoprávnit svým způsobem OPB a OCH a současně nikomu neznemožnit odchov dle jeho možností. V některých bodech a změnách se opírám o dohodu, která padla na setkání provozovatelů OPB v březnu 2023 (zápis jste už dostali). V některých jde o věci, které se probírali na tomto setkání, ale nebyla jednoznačná shoda. Celkově se snažím systém přizpůsobit tomu co znám ze zahraničí, a přitom zachovat alespoň elementárně systém testace jako takové. Je třeba si na rovinu říct, že OPB sice dělají test, ale jeho výsledky (data zjištěná během testu) v podstatě nikoho nezajímají. Plemeno charolais a limousine pak tuto metodiku zcela standartně porušuje (dle stávajícího znění nesmí býk zahájit odchov bez splnění podmínek, ale PH 3 testu jsou až v lednu). Býci z OCH jsou zcela rovnocenní těm odchovaným na OPB. Například PH pro přírůstek v testu je zcela degradována na nic neříkající číslo od 80 do 150 což například vůbec nekoriguje s off dokumenty Svazu ,PH má být 70-130 viz Metodika plemenné hodnoty.pdf, 1 MB)...

Metodika pro odchov a zkoušky vlastní užitkovosti býků masných plemen skotu

1. Všeobecně

Odchov mladých plemenných býků masných plemen skotu směřuje k tomu, aby do další plemenitby byli vybíráni býci, kteří v genotypových či fenotypových parametrech posunou populaci daného plemene požadovaným směrem a je předpoklad, že budou nad úroveň stávající populace.

Komentář [PV1]: (citace EU legislativy)

Podmínky, za kterých se býci kvalifikují do odchovu a za kterých budou vybráni do plemenitby, stanovují příslušné RPK vždy v dostatečném předstihu a zveřejňuje je Svaz. Podmínky pak musí být stanoveny v souladu s platným ŠP daného plemene a v souladu s platnou legislativou obecně. Podmínky nemohou být diskriminační pro žádnou specifickou kategorii býčků. kteří jednak plní veškeré podmínky stanovené příslušnou radou plemenné knihy (dále jen „RPK“) a současně jsou (nebo je oprávněný předpoklad že jsou) ve stanovených parametrech (které stanovuje RPK daného plemene) nad úroveň stávající populace.

Komentář [PV2]: (ani pozitivně ani negativně)

Odchovem rozumíme definované období života býka zpravidla od odstavu do výběru do plemenitby. V tomto období je třeba vytvořit podmínky, které umožní co neobjektivnější a komplexní posouzení býků před zařazením do plemenitby.

Touto metodikou se řídí odchov býčků narozených v ČR. Za podmínek stanovených RPK se dle této metodiky mohou odchovávat i zvířata narozená mimo ČR.

Komentář [PV3]: (obílení stávajícího stavu)

Kontrola plnění podmínek odchovu vyplývá z příslušné legislativy (zejména zákon o šlechtění a plemenitbě v platném znění) a schválených šlechtitelských programů jednotlivých masných plemen (dále jen „ŠP“) vydaných Českým svazem chovatelů masného skotu (dále jen „ČSCHMS“ či „Svaz“).

Odchov plemenných býků masných plemen skotu probíhá v České republice dvojím způsobem:

- a) Na specializovaných testačních zařízeních - odchovných plemenných býků (dále jen „OPB“)
- b) V odchovu u chovatele (dále jen „OCH“)

2. Výběr býků do odchovu a zahájení odchovu

Podmínky zařazení býků do odchovu stanovuje RPK daného plemene před zahájením přípravného období a jsou zveřejněny Svazem. Býci se zařazují do odchovu turnusovým způsobem dle níže uvedeného schématu:

Komentář [PV4]: TADY je otázka změny 3 test (v samo dokumentu jsem tabulku aktualizoval ...) – na konci dokumentu

Pozn. k tabulkám (var. 1 i 2) za textem na konci – tabulka navržená PK je rozdělena na dvě poloviny na OPB a OCH var. 1 odpovídá současně navrhované metodice – není stejný věk odchovávaných býků (var. 2 výběr býků ve stejný věk, stačí pro 210, posunout PH na leden, duben, červen a říjen (proporcionálně posunout OCH a svody)

Var. 1:

Datum narození býka	Začátek přípravného období na OPB	Uzávěrka přihlášek pro OCH (nejpozději)	Začátek testu pro OPB (±7 dnů)	Začátek testu odchovu na OCH (± 15 dnů)	Konec testu na OPB	Konec odchovu v režimu OCH (-15 dnů)(max. ±7 dnů)	Základní výběr na OPB	Základní výběr OCH nebo svod
říjen až prosinec minulého roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla koncem srpna)	31.8. běžného roku	30.9. 1.10. běžného roku	30.9. 31.8. běžného roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec ledna)	31.1. následujícího roku	nejdříve 20 dnů po skončení testu	Po skončení ZV na OPB, nejdéle 45 dnů po skončení odchovu
leden až březen běžného roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla koncem října)	31.10. běžného roku	30.11. 1.12. běžného roku	30.11. 31.10. běžného roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec března)	31.3. následujícího roku	nejdříve 20 dnů po skončení testu	Po skončení ZV na OPB, nejdéle 45 dnů po skončení odchovu
duben až červen běžného roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla koncem prosince)	31.12. běžného roku	31.1. 1.2. následujícího roku	31.1. 31.12. následujícího roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec května)	31.5. následujícího roku	nejdříve 20 dnů po skončení testu	Po skončení ZV na OPB, nejdéle 45 dnů po skončení odchovu
červenec až září běžného roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla koncem dubna)	30.4. následujícího roku	31.5. 1.6. následujícího roku	31.5. 30.4. následujícího roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec září)	30.9. následujícího roku	nejdříve 20 dnů po skončení testu	Po skončení ZV na OPB, nejdéle 45 dnů po skončení odchovu

Obecně platí, že odchov je na OPB zahájen dnem zahájení přípravného období, u OCH dnem uzávěrky přihlášek pro OCH. Nejpozději ke dni zahájení odchovu musí zvířata plnit všechny podmínky stanovené RPK daného plemene, kteří v dostatečném předstihu zveřejňuje Svaz (rozhodnutí o případných výjimkách přísluší RPK). Zejména musí plnit hmotnostní limity (musí mít spočtené přepočtené hmotnosti na 120 a 210 dnů), které musí být s výjimkou odůvodnitelných případů zváženy před odstavem od matky na chovu, kde se zvíře narodilo. zváženy na daném chovu. Zároveň musí mít býček nejpozději do konce testu (odchovu) ověřen původ v souladu s platnou legislativou, minimálně před zahájením testu (na OPB) či před zahájením odchovu (u OCH) musí být odeslán vzorek pro stanovení původu v akreditované laboratoři. nebo alespoň před zahájením testu odeslán vzorek pro stanovení původu v akreditované laboratoři. Býci musí mít před zahájením začátku testu zaveden nosní kroužek (OPB), resp. na začátku odchovu (OCH).

Komentář [PV5]: zde je problém s charolais a limousine

3. Všeobecné podmínky odchovu

3.1. Odchov na OPB

OPB je specializované testovací zařízení schválené Ministerstvem zemědělství, které se řídí jasně definovanými pokyny a pravidly vyplývajícími z této metodiky a z rozhodnutí RPK daného plemene. Na OPB se odchovávají býci od různých chovatelů. OPB musí mít zpracován provozní řád v souladu s touto metodikou. RPK má možnost určit, v jakých OPB bude testace daného plemene probíhat, viz příloha ŠP a článek 27, odst. 1, písm. B) Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2016/1012. Každá OPB musí mít přiděleno své vlastní číslo hospodářství (stáje) v rámci ústřední evidence. Na OPB nesmí být v přípravném období a v období testu ustájeny žádné plemence.

- OPB vede evidenci o odchovávaných býcích.

- Je povinností provozovatele OPB zajistit, aby byli v každém turnusu testováni býci od více chovatelů.
- Nejpozději v den zahájení přípravného období předloží OPB pracovníkovi ČSCHMS seznam býků pro daný test vč. data naskladnění.
- Vede evidenci zdravotního stavu býků (léčení, vakcinace atd.).
- Před zahájením přípravného období jsou býčci zařazeni do skupin s prioritou na hmotnost, věk a plemeno. V jedné skupině nesmí být ustájeni býci rohatí s bezrohými či odrohovanými. Skupinu tvoří maximálně 10 býků a tato skupina se nemění až do skončení testu vlastní užitkovosti
- Požadavky na ustájení a zajištění welfare býků (mikroklima, bezpečnost technologií, hygiena prostředí, ošetřování atd.) musí odpovídat platné legislativě.
- Z OPB je možno vyřadit býka před koncem testu pouze z vážných veterinárních důvodů (převážně veterinární důvody, zranění, porážka, atd. nutná porážka, úhyn). Vyřazení se dokládá vyjádřením provozovatele OPB na základě potvrzení veterinárního lékaře.
- Výživa - býci jsou na OPB krmeni na optimální přírůstek, který umožní ideální posouzení jejich růstové schopnosti. Konkrétní hodnotu pro jednotlivá plemena stanovují RPK daných plemen. Krmení musí být skupinové. Všichni býci v dané skupině (viz pravidla pro sestavování skupin v přípravném období) musí být krmeni srovnatelně. Krmná dávka musí být vyvážená, aby zajistila harmonický růst býků. Preferuje se TMR (směsná krmná dávka) případně v kombinaci s individuálními krmnými boxy. OPB je povinna evidovat živinové složení krmné dávky (analýza krmiv a optimalizace) a také všechny typy krmných dávek krmené během testu a to dle ustájených skupin býků. Krmná dávka v přípravném období je typově stejná jako v období testu a směřuje k adaptaci býků na období testu.

Komentář [PV6]: Kromě PI nikdo neudělal.

3.1.1. Odchov býků na OPB je rozdělen do několika období

a) období přípravné

Slouží k adaptaci býků na podmínky OPB a současně k provedení nezbytných zoo-veterinárních úkonů (např. odrohování, zdravotní zkoušky, vakcinace, zavedení kroužku atd.). Trvá minimálně 30 dnů před zahájením testu vlastní užitkovosti.

b) období testu vlastní užitkovosti

Toto období trvá 120 dnů a býci jej absolvují ve stejných skupinách jako v přípravném období. Je doporučeno neměnit umístění skupin ve stáji.

c) období po skončení testu

Slouží pro přípravu býků na základní výběr. Zejména jsou zde prováděny zdravotní zkoušky, ošetření paznehtů a býci se připravují na předvedení, které spočívá v zajištění spolehlivé a bezpečné ovladatelnosti býka.

3.1.2. Zjišťování užitkových vlastností býků během odchovu - vyplývá ze ŠP daného plemene

Hmotnost - je zjišťována vážením bez srážky na nakrmenost s přesností na 1 kg vždy na certifikovaných vahách. Výsledky vážení v průběhu odchovu (/testu) jsou předávány provozovatelem OPB Svazu který zajistí jejich vyhodnocení. Vyhodnocení postoupí provozovatel příslušným chovatelům/majitelům býků. S výjimkou hmotnosti na konci testu, se žádná zjištěná hmotnost nepoužije pro výpočet přepočtené hmotnosti (výjimkou je aplikace bodu 2. této metodiky). Přítomnost pracovníka Svazu je nezbytná na začátku a na konci testu, jsou předávány Svazem provozovateli OPB, který zajistí jejich postoupení příslušným chovatelům/majitelům býků. Na OPB se býci váží zpravidla ve stejnou denní dobu, po nakrmení, v těchto termínech:

- ~~Na začátku přípravného období — váží provozovatel OPB v termínu stanoveném Svazem za přítomnosti pracovníka Svazu. Z objektivních důvodů se toto vážení nepoužije pro výpočet žádné přepočtené hmotnosti.~~
- ~~Na začátku testu — za přítomnosti pracovníka Svazu, proběhne kontrola splnění podmínek pro odchov a upozorní se na případné nedostatky hmotnost se zjišťuje ve dvou po sobě jdoucích dnech — první den provozovatel OPB, druhý den ČSCHMS. Z těchto hmotností se vypočítá průměrná hmotnost pro začátek testačního období. Pokud je zjištěný rozdíl větší jak 10 kg, je ihned provedeno další kontrolní převážení býka a tato hmotnost je směrodatná. Toto vážení se nepoužije pro výpočet žádné přepočtené hmotnosti, ale aktuální hmotnost přepočtená na body slouží k selekci býků. Minimální hodnota je stanovena na 5 bodů (dle přepočtových tabulek jednotlivých plemen), pokud RPK nestanoví jinak.~~

- **V pravidelných měsíčních intervalech –pracovníkem Svazu.**
- **Na konci testu - za přítomnosti pracovníka Svazu. Proběhne kontrola splnění podmínek pro odchov. Toto vážení se použije pro výpočet bodů za hmotnost k základnímu výběru a pro výpočet přepočtené hmotnosti v 365 dnech. Hmotnost se zjišťuje ve dvou po sobě jdoucích dnech – první den provozovatel OPB, druhý den ČSCHMS. Z těchto hmotností se vypočítá průměrná hmotnost na konci testovacího období. Pokud je zjištěný rozdíl větší jak 10 kg, je ihned provedeno další kontrolní převážení býka a tato hmotnost je směrodatná. Toto vážení se použije pro výpočet bodů za hmotnost k základnímu výběru.**

Výška v kříži - je zjišťována měřením certifikovaným měřidlem (holovou mírou) pracovníkem Svazu společně se zjišťováním hmotností. Výška na konci testu je použita pro výpočet bodu za velikost k základnímu výběru. Výsledky měření v průběhu testu/odchovu jsou společně s vážením předávány Svazem provozovateli OPB, který zajistí jejich postoupení příslušným chovatelům/majitelům.

Obvod šourku - **provozovatel OPB po skončení testu zjistí fyziologický vývin varlat, anomalie hlásí bez zbytečného prodloužení Svazu, varlata je možno měřit . Doporučeno je provést vyšetření spermioqramu býka. zjišťuje měřením majitel OPB po skončení testu a bez zbytečného prodloužení jej hlásí Svazu.**

Hodnocení exteriéru - se provádí při základním výběru. Rozsah a způsob hodnocení je dán „Metodikou popisu a hodnocení zevnějšíku“, detaily stanovuje RPK pro dané plemeno po dohodě s ČSCHMS.

Požadavky na sledování užitkových vlastností nad rámec ŠP stanovují RPK daných plemen. Majitel býka (případně v zastoupení OPB) má možnost v odůvodněných případech vznést v den pořízení/předání údajů požadavek na opakované měření nebo vážení.

3.2. Odchov u chovatele

V tomto režimu se odchovávají býci jednoho chovatele, kteří se narodili na daném chovu. Z plemenářsko-šlechtitelských důvodů je více než žádoucí vytvářet při OCH skupiny vrstevníků větší než 5 býků. V tomto systému odchovu se neprovádí test vlastní užitkovosti – nevyhodnocuje se přírůstek v testu, ale zjišťuje/vyhodnocuje se pouze přírůstek od narození.

V režimu OCH je chovateli po zaslání přihlášky k odchovu účtován v souladu se sazebníkem ČSCHMS poplatek za přihlášení býka (býků) do OCH. Ten musí být uhrazen ve splatnosti dané účetním dokladem, v opačném případě ČSCHMS vyškrtne býka z odchovu, resp. neprovede výběr. Přihláška se tedy stává definitivně platnou až úhradou faktury. V případě chovů, kdy na jedné farmě hospodaří odděleně různí rodinní příslušníci mezi kterými je přímý příbuzenský vztah (typicky hospodařící otec a syn/dcera), mohou tito chovatelé v jedné společné přihlášce k OCH tento fakt uvést a bude k nim při fakturaci přistupováno jako k jednomu subjektu.

Slučování býků spadajících věkově do různých turnusů je možné po souhlasu příslušné RPK. Slučování býků spadajících věkově do různých turnusů do jednoho není možné.

3.2.1. Zjišťování užitkových vlastností býků během odchovu u chovatele

Hmotnost - je zjišťována pracovníkem Svazu vážením bez srážky na nakrmenost s přesností na 1 kg vždy na certifikovaných vahách. **Váží se na konci odchovu za přítomnosti pracovníka Svazu. Proběhne kontrola splnění podmínek pro odchov. Toto vážení se použije pro výpočet bodů za hmotnost k základnímu výběru a pro výpočet přepočtené hmotnosti v 365 dnech.**

- **Na začátku odchovu** – aktuální hmotnost přepočtená na body slouží k selekci býků. Minimální hodnota je stanovena na 5 bodů (dle přepočtových tabulek jednotlivých plemen), pokud RPK nestanoví jinak.
- **Na konci odchovu** – toto vážení se použije pro výpočet bodů za hmotnost k základnímu výběru.

Výška v kříži – zjišťována měřením certifikovaným měřidlem (holovou mírou) pracovníkem Svazu společně se zjišťováním hmotností. Výška na konci odchovu je použita pro výpočet bodu za velikost k základnímu výběru.

Obvod šourku - **chovatel po skončení odchovu zjistí fyziologický vývin varlat, anomalie hlásí bez zbytečného prodloužení Svazu, varlata je možno měřit. zjišťuje měřením chovatel býka na konci odchovu a bez zbytečného prodloužení jej hlásí ČSCHMS.**

Požadavky na sledování užitkových vlastností nad rámec ŠP stanovují RPK daných plemen. Majitel býka má možnost v odůvodněných případech vznést v den pořízení/předání údajů požadavek na opakované měření nebo vážení.

4. Základní výběry plemenných býků (dále jen „ZV“)

Účelem ZV je posouzení vhodnosti býka k působení v plemenitbě. Posuzují se všechny informace, které jsou o býkovi k dispozici. V souladu s „Metodikou popisu a hodnocení zevnějšku“ se popisuje a hodnotí exteriér (případně exteriérové vady), dále ovladatelnost býka a případný nesoulad se standardem definovaný v ŠP daného plemene. Výsledkem ZV je bodové hodnocení exteriéru býka a výsledek výběru (vybrán, vybrán pro přirozenou plemenitbu, vybrán pro přirozenou plemenitbu a inseminaci, odročen či vyřazen). O základním výběru se provede zápis ve formě tzv. Výběrového protokolu, který je veřejným dokumentem (je zveřejněn na webových stránkách Svazu). Výběrový protokol obsahuje kromě údajů definovaných legislativou (vyhláška č. 448/2006 v platném znění) hodnocení exteriéru ve všech popisovaných znacích, záznam o exteriérových vadách a statní registr přidělený býkovi (pokud je v době tvorby výběrového protokolu znám).

Základní výběr je vždy veřejný a jeho termín a místo musí být zveřejněn v dostatečném předstihu Svazem. K základnímu výběru Svaz vyhotovuje katalog býků, který je také veřejným dokumentem a je v předstihu publikován na webových stránkách ČSCHMS. OPB i chovatel při OCH by měli zajistit tištěnou formu katalogu předvedených býků k nahlédnutí chovatelům v den ZV.

4.1. Základní výběr je prováděn

a) na OPB proškoleným a v souladu s legislativou (§ 30 zákona o šlechtění a plemenitbě) odborně způsobilým bonitérem (hodnotitelem) či maximálně pětičlennou skupinou proškolených hodnotitelů (komisí) určeným/určenou příslušnou RPK po dohodě s ČSCHMS s tím, že většinové složení komise musí být z řad profesionálních pracovníků ČSCHMS. Při komisionálním posuzování je počet členů výběrové komise vždy lichý (3 nebo 5). Jména hodnotitelů musí být známa před konáním základního výběru. V termínu konce testu se popíše exteriér včetně končetin u všech býků, kteří ukončili test, data se bez zbytečného odkladu zveřejní. V termínu ZV se pak posoudí inspektorem Svazu ovladatelnost býka, případně proběhnou reklamace býků, kteří neplní podmínky výběru do plemenitby.

b) u OCH přednostně místně příslušným pracovníkem ČSCHMS + ev. proškoleným a v souladu s legislativou (§ 30 zákona o šlechtění a plemenitbě) odborně způsobilým bonitérem (hodnotitelem) z řad chovatelů delegovaným RPK daného plemene. Jména hodnotitelů musí být známa před konáním základního výběru.

c) na svodu tříčlennou komisí proškolených a v souladu s legislativou (§ 30 zákona o šlechtění a plemenitbě) odborně způsobilých bonitérů (hodnotitelů), přičemž nejméně jeden musí být z řad profesionálních pracovníků ČSCHMS. Složení komise hodnotitelů určuje RPK po dohodě s ČSCHMS a organizátorem svodu. Jména hodnotitelů musí být známa před konáním základního výběru.

Proti výsledku základního výběru se může majitel býka odvolat v souladu s pravidly definovanými „Reklamačním řádem pro základní výběry plemenných býků“, který je nedílnou součástí katalogů býků vypracovaných k základním výběrům. Organizátor základního výběru odpovídá za řádné organizační zajištění základního výběru.

4.2. Formy základního výběru

a) Základní výběr na OPB – standardní forma výběru, který organizuje OPB

b) Základní výběr u chovatele – organizátorem je chovatel, který odchovává býky v režimu OCH

c) Svod – varianta základního výběru pro býky odchované v režimu OCH určená přednostně pro býky odchované v režimu OCH s možností účasti zvířat z OPB. Každý svod musí mít znám svého organizátora, který za něj plně odpovídá po stránce organizačního zabezpečení (veterinární zajištění, ustájovací kapacity atd.). Pořádání svodu nahlásí jeho organizátor Svazu nejpozději v termínu uzávěrky přihlášek k OCH (viz tabulka bod 2). Svod může být pouze pro býky z jednoho turnusu a proběhne v období výběrů v režimu OCH pro daný turnus. Chovatelé přihlásí ke svodu vybrané býky, kteří jsou na jejich chovech přihlášení do odchovu v režimu OCH (nebo jsou odchováni na OPB), nejpozději při ukončení odchovu (viz tabulka bod 2). Bližší podmínky svodu určuje jeho organizátor.

4.3. Ocenění zvířat při základním výběru

OPB či organizátor svodu může ocenit nejlépe hodnocená zvířata. Podmínkou je aby se v jedné skupině srovnávalo více než 5 zvířat. Uděluje se titul Šampion (Rezervní šampion) OPB XY (svodu XY). Ocenění se zapisuje do chovatelské dokumentace zvířete. Zvířatům odchovaným na OPB se do jména přidává prefix OPB.

4.3.4. Termíny základních výběrů

Základní výběry probíhají po skončení testu nebo odchovu dle této metodiky -v následujícím pořadí:

a) **ZV na OPB** – v termínech stanovených Svazem po dohodě s provozovatelem OPB, dle schématu 4.1. OPB

b) **ZV formou svodu** – v termínech stanovených Svazem po dohodě s organizátorem svodu a provozovatelem OPB

b) **ZV u chovatelů v režimu OCH** – po skončení ZV dle bodu a) a b) v termínech stanovených Svazem po dohodě s RPK a mohou probíhat souběžně na více místech, pokud RPK příslušného plemene zajistí obsazení kvalifikovanými bonitery nebo komisí.

c) **ZV formou svodu** – v termínech stanovených Svazem po dohodě s organizátorem svodu

Selekční kritéria pro výběr býků do plemenitby při ZV stanovují RPK jednotlivých plemen. RPK odpovídají za objektivitu, opakovatelnost a srovnatelnost hodnocení býků při ZV.

Komentář [PV7]: zde pozor na tabulku dle bodu 2.

4.4.5. Hlavní selekční kritéria pro výběr do plemenitby

Hlavním selekčním kritériem při základním výběru je lineární popis zevnějšku, a hodnocení zevnějšku končetin a posouzení vad.

Důvody vyřazení před základním výběrem na konci testu nebo odchovu:

- nesplnění minimálního požadavku na hmotnost v 365 dnech dle parametrů daného plemene
- bodové hodnocení výšky v kříži 1, 2 nebo 3 body dle parametrů daného plemene na konci testu nebo na konci odchovu (pokud RPK nestanoví jinak) dle rozhodnutí RPK
- bodové hodnocení za aktuální hmotnost na konci testu/odchovu min 4 body dle parametrů daného plemene (pokud RPK nestanoví jinak) dle rozhodnutí RPK
- na základě rozhodnutí majitele býka o jeho vyřazení (temperament, exteriér – nutno specifikovat) majitel nemusí specifikovat
- zdravotní důvody (displazie varlat, úraz, apod.)

Důvody vyřazení při základním výběru (případně zpřísnění je změny jsou na rozhodnutí RPK):

- ~~hodnocení délky těla ve výši 1, 2 nebo 3 body dle parametrů daného plemene~~
- ~~hodnocení ukazatelů kapacity těla ve výši 1, 2 nebo 3 body dle parametrů daného plemene~~
- ~~hodnocení ukazatelů osvalení ve výši 1, 2 nebo 3 body dle parametrů daného plemene~~
- ~~hodnocení užitkového typu ve výši 1, 2 nebo 3 body dle parametrů daného plemene~~
- Hodnocení subjektivních znaků exteriéru méně než 4 body (tj. 1, 2 nebo 3 body)
- závažné vady exteriéru při základním výběru
- rabiátnost zvířete
- ~~nepředvedení býka k základnímu výběru na ohlávce nebo na vodící tyči~~
- ~~neodpovídající funkčnost končetin při základním výběru~~
- ~~zdravotní důvody (displazie varlat, apod.)~~

Důvody odročení býka při ZV nebo před ZV

Zdravotní problémy bránící objektivnímu hodnocení zvířete (pokud zdravotní problém nebrání lineárnímu popisu zevnějšku, eventuálně posouzení končetin, je býk popsán a nemusí absolvovat znova ZV – zařazení do plemenitby je podmíněno pomnutím nebo vyřešením problému – prohlášení OPB nebo majitele zvířete)

nepředvedení býka k základnímu výběru na ohlávce nebo na vodící tyči
rozhodnutí majitele býka o jeho odročení – majitel nemusí specifikovat

Schváleno Grémiem předsedů Rad plemenných knih dne ~~15.8. 11.8. 2021~~ 2023.

Tato metodika vstupuje v platnost dne ~~1. 1. 2022~~ a plně nahrazuje „Metodiku pro odchov a zkoušky vlastní užitkovosti býků masných plemen skotu“ schválenou Grémiem předsedů Rad PK dne ~~24.15. 7.11. 2020~~ 2021.

Tab. 1: tabulka navržená PK je rozdělena na dvě poloviny na OPB a OCH a odpovídá současně navrhované metodice – není stejný věk odchovávaných býků

Datum narození býka	odpovídá současně navrhované metodice				není stejný věk odchovávaných býků			
	Začátek přípravného období na OPB	Začátek testu pro OPB (±7 dnů)	Konec testu na OPB	Základní výběr na OPB	Uzávěrka přihlášek pro OCH (nejpozději)	Začátek odchovu na OCH	Konec odchovu v režimu OCH (max +/- 7 dnů)	Základní výběr OCH nebo svod
říjen až prosinec minulého roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla konec srpna)	1.10. běžného roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec ledna)	nejdříve 20 dnů po skončení testu	31.8. běžného roku	31.8. běžného roku	31.1. následujícího roku	po skončení ZV na OPB, nejpozději do 45 dnů od konce odchovu
leden až březen běžného roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla konec října)	1.12. běžného roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec března)	nejdříve 20 dnů po skončení testu	31.10. běžného roku	31.10. běžného roku	31.3. následujícího roku	po skončení ZV na OPB, nejpozději do 45 dnů od konce odchovu
duben až červen běžného roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla konec prosince)	1.2. následujícího roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec května)	nejdříve 20 dnů po skončení testu	31.12. běžného roku	31.12. běžného roku	31.5. následujícího roku	po skončení ZV na OPB, nejpozději do 45 dnů od konce odchovu
červenec až září běžného roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla konec dubna)	1.6. následujícího roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec září)	nejdříve 20 dnů po skončení testu	30.4. následujícího roku	30.4. následujícího roku	30.9. následujícího roku	po skončení ZV na OPB, nejpozději do 45 dnů od konce odchovu

Tab. 2: výběr býků ve stejný věk, stačí pro Z10, posunout PH na leden, duben, červen a říjen (proporcionálně posunout OCH a svody)

výběr býků ve stejný věk, stačí pro Z10, posunout PH na leden, duben, červenec a říjen					proporcionálně posunout OCH a svody			
Datum narození býka	Začátek přípravného období na OPB	Začátek testu pro OPB (±7 dnů)	Konec testu na OPB	Základní výběr na OPB	výběry by byly			
říjen až prosinec minulého roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla konec července)	1.9. běžného roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec prosince)	nejdříve 20 dnů po skončení testu	leden			
leden až březen běžného roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla konec října)	1.12. běžného roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec března)	nejdříve 20 dnů po skončení testu	duben			
duben až červen běžného roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla konec ledna)	1.2. následujícího roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec června)	nejdříve 20 dnů po skončení testu	červenec			
červenec až září běžného roku	min. 30 dní před začátkem testu (zpravidla konec dubna)	1.6. následujícího roku	začátek testu + 120 dní (zpravidla konec září)	nejdříve 20 dnů po skončení testu	říjen			